

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

R. Klumpes en L. Karpoen (GL)
(d.d. 10 maart 2023)

Nummer
3936

Onderwerp
Sanering EMK terrein

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

In Krimpen aan den IJssel op bedrijventerrein Stormpolder ligt ca. 5,3 hectare van de meest vervuilde grond van Nederland. Het is voormalige EMK-terrein. GroenLinks heeft hier al meerdere keren vragen over gesteld en blijft zich grote zorgen maken. Inmiddels is er bijna een jaar verstreken sinds het College van Gedeputeerde Staten op 14 maart 2022 Provinciale Staten informeerde over de bestuurlijke keuze voor een aangepaste - en vooral ook beperktere - "saneringsvariant" (PZH-2022-801634417). Deze zou verder uitgewerkt worden in een nieuw plan van aanpak.

Momenteel is het wachten op dit zogenoemde "Uitvoeringsplan 2.0" waarin een vernieuwde aanpak van de voorgenomen sanering zal worden beschreven. Een conceptversie van dit plan is september 2022 gepubliceerd. De definitieve versie zou in eerste instantie in oktober en na enig uitstel voor het einde van het jaar ingediend worden. Inmiddels is het Maart 2023 en het is er nog niet.

GroenLinks volgt het EMK-dossier al jaren op de voet en heeft opnieuw vragen over onder meer de gemaakte keuze, het nieuwe uitvoeringsplan en hoe zich dit verhoudt tot het Raamsaneringsplan. We begrijpen, dat een uiteindelijke toetsing en stellingname pas plaats kunnen vinden wanneer het definitieve plan ingediend wordt, maar de saneringsvariant waarover wij eerder geïnformeerd zijn, geeft duidelijke contouren.

In de GS-brief van 14 maart 2022 wordt aangegeven, dat er vanaf dat moment in opdracht van het ministerie van IenW de "variant saneren en herontwikkelen" verder uitgewerkt zal worden in een plan dat daarna ter goedkeuring aan de provincie voorgelegd zal worden.

1. Wanneer wordt het nieuwe uitvoeringsplan ingediend?

Het nieuwe uitvoeringsplan is op 18 april jl. door het ministerie I&W ingediend bij het bevoegd gezag Wbb (het College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland).

2. *Wat heeft de vertraging veroorzaakt?*

Het opstellen van het uitvoeringsplan voor het EMK-project heeft meer tijd gekost dan oorspronkelijk gepland, omdat na het bestuurlijke besluit van maart 2022 er afstemming nodig was met diverse partijen over de wijze waarop verdere invulling aan het besluit was gegeven, o.a. over de inrichting van het terrein. Bij het opstellen van het uitvoeringsplan waren alle belanghebbenden en geïnteresseerden inhoudelijk betrokken.

Er is voor gekozen om in de geest van de aanstaande Omgevingswet betrokken partijen voorafgaand aan indiening van het uitvoeringsplan bij de DCMR, de kans te geven om "informeel" hun zienswijzen in te dienen. Het verwerken van de zienswijzen die zijn binnengekomen heeft meer tijd gekost dan gepland. Ook zijn er diverse vragen gesteld over het uitvoeringsplan 2.0 in een klankbordgroep bestaande uit vertegenwoordigers van bedrijven en burgers in de Stormpolder. Deze vragen zijn verwerkt in het plan en zijn gemotiveerd besproken met de klankbordgroep.

3. *Hoe gaat het "Uitvoeringsplan 2.0" zich verhouden tot het eerder vergunde plan?*

In 2018 kwamen bij de start van de uitvoering van het EMK-project een aantal onvoorziene omstandigheden naar voren. Dit maakte een heroverweging noodzakelijk. In maart 2022 werd door de bestuurders van het ministerie van IenW, de provincie Zuid-Holland, de gemeente Krimpen aan de IJssel en het hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard gezamenlijk besloten om definitief te kiezen voor de uitwerking van de variant sanering en herontwikkeling en sluit aan bij de eerdere plannen.

Om de variant uit te kunnen voeren is een aangepast uitvoeringsplan opgesteld, Uitvoeringsplan 2.0. Het plan houdt rekening met de aangepaste inzichten over de verontreinigingssituatie van het EMK-terrein. Het uitvoeringsplan heeft als doel de werkzaamheden in detail te beschrijven die nodig zijn om het werk uit te kunnen voeren en een veilige uitvoering te garanderen. Het uiteindelijke doel van de sanering en herontwikkeling is gelijk aan het oorspronkelijke doel; een locatie creëren die geschikt is voor bedrijfsmatig gebruik.

Het doel van de sanering is de locatie geschikt maken voor herinrichting als bedrijventerrein en dat de Provincie geen actieve nazorg meer hoeft te geven.

4. *Betekent dit, dat mobiele verontreinigingen zodanig worden verwijderd dat er geen sprake meer is van verspreidingsrisico's, dat de IBC-maatregelen komen te vervallen en dat verontreinigingen in de toekomstige leeflaag minimaal zijn teruggebracht tot de maximale waarde industrie?
Zo nee: hoe zit het dan?*

Het uitvoeringsplan, opgesteld in 2019, was gericht op het verwijderen van EMK-verontreinigingen om verspreidingsrisico's te voorkomen. Echter, uit nieuw onderzoek is gebleken dat de EMK-verontreinigingen anders gesitueerd zijn dan aanvankelijk gedacht. Om toch te voldoen aan de doelstellingen van het raamsaneringsplan (EMK-terrein geschikt voor industrieel gebruik, geen actieve nazorg in de gebruiksfase) is er in Uitvoeringsplan 2.0 een aangepaste ontgraving voorgesteld. Hierbij worden de EMK-verontreinigingen gemiddeld verwijderd tot een diepte van ongeveer -1.5 m-NAP. Dieper gelegen verontreinigingen worden afgedekt met Trisoplast (een kunstmatige kleilaag), dit betreft voornamelijk de dieper gelegen verontreiniging ter plaatse van ontgravingsvak 6. Daar waar de natuurlijke kleilaag ondieper aanwezig is, wordt eerder gestopt met ontgraven.

Het resultaat is een locatie die functiegericht is gesaneerd met een leeflaag die ten minste voldoet aan de maximale waarde voor industrie en een grote restverontreiniging (op diepte) die geen verspreidingsrisico's meer vormt. Het terrein is geschikt als bedrijventerrein. Na de sanering is waarschijnlijk sprake van passieve nazorg (gebruiksbeperkingen en kadastrale registratie).

Voor het beheer van het grondwaterpeil wordt gebruik gemaakt van een drainagesysteem. Het onttrokken grondwater is naar verwachting verontreinigd met PFAS, wat betekent dat het moet worden gezuiverd voordat het kan worden geloosd op het riool.

5. *Indien de IBC-maatregelen niet komen te vervallen; wie doet dan de nazorg?*

De huidige IBC-maatregelen, die genomen zijn om de verspreiding van verontreinigde stoffen te voorkomen, komen naar verwachting te vervallen na de uitvoering van het EMK-project. Om het grondwaterpeil te beheren wordt er gebruik gemaakt van een drainagesysteem.

De versterkte damwandconstructie blijft in de toekomst periodiek gemonitord en beheerd worden. Deze werkzaamheden worden toegewezen aan een partij die deskundig is op het gebied van bodembeheer en hier ervaring mee heeft. Een voorbeeld van een dergelijke organisatie is de Stichting Bodem Beheer Nederland. Maar het is ook mogelijk dat een andere partij, zoals de grondeigenaar, deze taak op zich neemt. Het is echter nog niet beslist wie deze verantwoordelijkheid zal dragen.

6. *Is in het Raamseneringsplan rekening gehouden met de casus, dat de IBC-maatregelen niet komen te vervallen?*

Zo nee: moet er dan een nieuwe aanbesteding voor komen met bijbehorende inspraakrondes?

De huidige IBC-maatregelen, die genomen zijn om de verspreiding van verontreinigde stoffen te voorkomen, komen waarschijnlijk te vervallen na de uitvoering van de bodemsanering. Bij de sanering is uitgangspunt dat na de bodemsanering nog een periode van grondwatersanering nodig is. Naar verwachting kan de daadwerkelijke grondwatersanering na ongeveer 2 jaar beëindigd worden, waarna overgegaan kan worden tot passieve nazorg.

Na het beëindigen van de sanering wordt een evaluatierapport opgesteld en verstrekt aan het bevoegd gezag Wbb. Het evaluatierapport van de sanering wordt door het bevoegde gezag getoetst aan het raamsaneringsplan en het uitvoeringsplan bodemsanering 2.0. De sanering wordt afgesloten na instemming van bevoegd gezag op het evaluatierapport. Dit wordt vastgelegd in een beschikking op dit evaluatierapport. Hierna blijft er naar verwachting alleen nog de passieve nazorg over in de vorm van gebruiksbeperkingen (gebruiksbeperkingen en kadastrale registratie).

In het evaluatierapport van de sanering wordt het nazorgplan opgenomen. In het nazorgplan worden de beschikbare basisgegevens opgenomen en wordt de situatie bij aanvang van de nazorg beschreven. Alle gegevens (inclusief de bijbehorende verantwoordelijkheden en voortvloeiende taken) die nodig zijn voor de nazorg worden in een nazorgdossier van de desbetreffende locatie opgenomen.

7. *De projectorganisatie beroept zich op de "juridische onherroepelijkheid" van het Raamsaneringsplan. Betekent dit, dat in een Raamsaneringsplan de doelen worden vastgelegd en in een Uitvoeringsplan beschreven hoe deze gerealiseerd zullen worden?
Zo ja, hoeveel ruimte mag er tussen die twee zitten?*

Ja, in het raamsaneringsplan is een doelstelling gekozen die past binnen de kaders van de Wet bodembescherming. Het uitvoeringsplan geeft een gedetailleerde uitwerking van de werkzaamheden om deze doelstelling te behalen.

Het raamsaneringsplan met daarin de gekozen doelstelling is beschikt door GS in 2015. Met de eerste versie van het uitvoeringsplan is eveneens ingestemd. Uiteindelijk is op basis van nieuwe inzichten een uitgebreide heroverweging uitgevoerd. Op basis van het resultaat van de heroverweging is een nieuw uitvoeringsplan opgesteld. Uitgangspunt is nog steeds dat de saneringsdoelstelling uit het beschikte raamsaneringsplan wordt behaald.

8. *Als er op cruciale punten af wordt geweken van het "juridisch onherroepelijke" Raamsaneringsplan¹, zou er dan in plaats van een "Uitvoeringsplan 2.0" niet gewoon eerst een nieuw Raamsaneringsplan moeten komen?
Zo nee: waarom niet?
Zo ja: betekent dit een nieuwe inspraak door belanghebbenden en een nieuwe aanbesteding? Gaarne een toelichting*

De, na de uitgebreide heroriëntatie, bestuurlijk gekozen variant saneren en herontwikkelen sluit aan bij de in het raamsaneringsplan vastgelegde saneringsdoelstelling. Er zijn daarom geen cruciale afwijkingen op het beschikte Raamsaneringsplan in het nieuwe Uitvoeringsplan vastgesteld. Het is daarom niet noodzakelijk om een nieuw Raamsaneringsplan op te stellen. In dit geval is er gekozen om een nieuw Uitvoeringsplan op te stellen dat rekening houdt met de actuele situatie van het EMK-terrein en de saneringsdoelen in het Raamsaneringsplan.

Als er een nieuw Raamsaneringsplan moet worden opgesteld, zou dit inderdaad opnieuw beschikt moeten worden met bijbehorende (inspraak)procedure en ook kunnen leiden tot een nieuwe aanbesteding. Dit laatste hangt wel af van de inhoud van het nieuwe plan en de afspraken die zijn gemaakt in de huidige aanbesteding.

9. *Bent u het met GroenLinks eens, dat in de gekozen saneringsvariant slechts ca. 60% van de oorspronkelijk geplande oppervlakte geschikt gemaakt zal worden voor herinrichting als bedrijventerrein?*

In het oorspronkelijk plan zou 45.000 m² uitgeefbaar terrein beschikbaar komen. Door de gekozen variant wordt dit nu in het nieuwe plan 39.000 m². Dat is 86% van het oorspronkelijk plan.

¹ Als er dus geen einde komt aan de IBC-maatregelen, actieve nazorg toch zal moeten blijven bestaan, de versterking van de damwand anders is dan oorspronkelijk afgesproken en/of dat circa 40% van het terrein toch niet heringericht zal kunnen worden.

10. *Bent u het met GroenLinks eens, dat daarbij bovendien de potentieel waardevolste stukken langs de waterkant niet voor bebouwing in aanmerking komen? Is het plan om de grond te benutten voor de oorspronkelijke 'Maritieme Maakindustrie' daarmee ook komen te vervallen?
Gaarne een toelichting.*

Er is op 13 mei 2015 een bestuursovereenkomst gesloten tussen partijen (Staat, gemeente Krimpen aan de IJssel, Provincie Zuid-Holland, Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard) als basis voor de aanpak van het EMK-terrein. In de overeenkomst zijn eisen gesteld aan het finale resultaat van de werkzaamheden. Rijkswaterstaat heeft vereisten gesteld met betrekking tot de veiligheid en de zichtlijn langs de Hollandsche IJssel en Sliksloot ten behoeve van een veilige scheepvaart.

Met betrekking tot de "maritieme maakindustrie" is duidelijk dat dit op grote delen direct langs de Hollandsche IJssel en Sliksloot niet mogelijk is op het EMK-terrein vanwege de vereisten van Rijkswaterstaat met betrekking tot de veiligheid en de zichtlijn langs de Hollandsche IJssel en Sliksloot. Deze eis komt dan ook niet te vervallen in het nieuwe uitvoeringsplan, maar het beoogde bedrijventerrein wordt ingepast binnen de mogelijkheden die er zijn op het EMK-terrein.

Verder is gebleken dat het technisch onmogelijk is om een kade langs de Sliksloot te maken, omdat dit extra bovenbelasting zou veroorzaken op de verbeterde damwand. Het nieuwe uitvoeringsplan houdt hier rekening mee.

Dit betekent dat potentieel waardevolste stukken langs de waterkant niet voor bebouwing in aanmerking kunnen komen. Daarom is het ontwerp aangepast en gekozen voor een groenstrook langs de Sliksloot. De aanpassing is positief ontvangen door de gemeente en de klankbordgroep.

11. *Heeft de DCMR deelgenomen aan vergaderingen waarin de noodzaak tot het opstellen van een nieuw Raamsaneringsplan is besproken?
Zo ja: met welke opdracht?
Zo nee: waarom niet?*

Nee, de DCMR heeft deelgenomen aan vergaderingen over de noodzaak tot het opstellen van een nieuw Uitvoeringsplan. DCMR heeft als gemandateerd bevoegd gezag Wbb deelgenomen aan de vergadering ter voorbereiding op de plantoetsing. Het is gebruikelijk dat bij complexe bodemsaneringen vooroverleg met DCMR plaatsvindt.

Dan heeft GroenLinks nog een vijftal vragen ten aanzien van de damwand, die de vervuilde grond scheidt van het oppervlaktewater.

12. *Klopt het dat er inmiddels is begonnen met de versterking van de Damwand?*

De werkzaamheden aan de verbetering van de damwandconstructie zijn op 3 oktober 2022 gestart nadat er op 27 september 2022 een positief vonnis is uitgesproken door de rechtbank Rotterdam. De werkzaamheden zijn eind maart 2023 afgerond.

13. Binnen welk handelingskader vinden deze werkzaamheden plaats?

De gemeente Krimpen aan den IJssel heeft een omgevingsvergunning verstrekt voor de werkzaamheden aan de damwandconstructie. Door één omwonende zijn bezwaren ingediend. Na behandeling van de bezwaren, door de rechtbank en de gemeente, zijn de bezwaren ongegrond verklaard. De werkzaamheden aan de damwandconstructie zijn direct gestart na uitspraak van de rechtbank Rotterdam. De verbetering van de damwandconstructie zorgt ervoor dat deze nu veiliger en bestand is tegen mogelijke risico's en dat de gegarandeerde levensduur van de constructie is verlengd met 50 jaar.

14. Klopt het dat deze werkzaamheden zijn losgeknipt uit het door DCMR beschreven "samenstel van activiteiten", zodat ze buiten een geldig saneringsplan uitgevoerd kunnen worden?

Het verbeteren van de damwand is een aparte activiteit waarvoor een omgevingsvergunning is verleend door de gemeente Krimpen aan den IJssel. De totale scope van de werkzaamheden op het EMK-terrein wordt beschreven in het raamsaneringsplan, dat ook de bodemsanering omvat.

De juridische dekking voor de damwandwerkzaamheden is gelegen in de omgevingsvergunning van de gemeente. De werkzaamheden van de bodemsanering worden gedekt door het raamsaneringsplan en het uitvoeringsplan bodemsanering. Zelfs als er geen bodemsanering zou plaatsvinden zou de verbetering van de damwandconstructie nog steeds nodig zijn geweest om de gegarandeerde levensduur van de damwanden met 50 jaar te verlengen.

15. In een uitleg van DCMR staat, dat de versterking pas zal plaatsvinden na het saneren van de grond.² Waarom wordt er afgeweken van deze conclusie?

Er is de afgelopen jaren (2018-2021) veel onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de damwanden en de beste aanpak voor het verbeteren van de damwanden en de sanering van het gebied. Een veilige en effectieve aanpak van het EMK-project staat voorop, in dat kader kan gesteld worden dat hoe eerder de damwandconstructie verbeterd wordt hoe beter dat is. Daarnaast is een verbetering van de damwandconstructie, ongeacht wat er verder met het EMK-terrein gebeurt, noodzakelijk om de gegarandeerde levensduur van de damwandconstructie met 50 jaar te verlengen. Door de damwandconstructie nu al te verbeteren kan het terrein na afronding van de bodemsanering binnen een korte periode worden opgeleverd, wat de totale doorlooptijd van het project verkort. Dit is niet alleen voordelig voor de betrokken partijen, maar ook voor de omwonenden en andere belanghebbenden, aangezien zij dan sneller gebruik kunnen maken van het terrein en eventuele overlast tot een minimum wordt beperkt.

16. Kan GS aangeven hoe de aangepaste versterking van deze damwand met groutankers in plaats van legankers zich verhoudt tot een damwand waarbij bovenbelasting weer toegestaan zou zijn? (Bij de nu gekozen methode is bovenbelasting over tientallen meters vanuit de waterrand immers niet meer mogelijk.)

² Op 3 mei 2019 heeft de DCMR advies uitgebracht inzake de omgevingsvergunning activiteiten EMK-terrein (kenmerk 9999121711_9999596504). Hierin wordt geconcludeerd, dat de activiteiten waarvoor omgevingsvergunningen zijn aangevraagd zijn goedgekeurd om uit te voeren op het EMK-terrein. Onder Ad 3 (4319193) valt te lezen:

De verbetering van de damwand zal plaatsvinden na het saneren van de grond. De verbetering is noodzakelijk om de stabiliteit van de damwand in de toekomst, inclusief het toestaan van bovenbelasting, te kunnen garanderen. Bovenbelasting is gezien de huidige staat van de damwandconstructie niet toegestaan.

De verankering van de damwand is gelegen in een gebied van ongeveer 30 meter vanaf de binnenkant van de damwand ongeacht de versterkingsmethode die wordt toegepast (legankers of groutankers). Deze strook is in overeenstemming met opleveringseisen, niet geschikt om een bovenbelasting van meer dan 500 kg/m² te dragen. Dit betekent dat deze strook langs de damwand niet geschikt is voor zware belastingen zoals die van kranen e.d. Als er een zwaardere bovenbelasting gewenst is, is er een nieuw ontwerp voor de damwandconstructie nodig dat rekening houdt met de vereiste sterkte en stabiliteit om de hogere belasting te kunnen dragen.

Den Haag, 18 april 2023

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA drs. J. Smit